

Hva skjer når et dyr i naturen dør?

Forskerne undersøker en reingravplass på Hardangervidda for å finne ut mer.

AV INGRID SPILDE | PUBLISERT 12. NOV. 2018 | OPPDATERT 13. DES. 2019

silhuett av en reinsdyrbukk i solnedgang

Foto: Tom Schandy/NN/Samfoto/NTB Scanpix

Den 26. august 2016 skjedde det noe helt forferdelig.

Et uvær trakk inn over Hardangervidda, i et område der en flokk reinsdyr gikk og beitete. De redde dyra trakk tett inntil hverandre i regnet.

Da slo et voldsomt lyn ned, like i nærheten av flokken.

Ingen er sikre på akkurat hva som skjedde. Men senere fant folk 323 døde reinsdyr der tordenværet hadde herjet.

De stakkars dyra hadde mistet livet. Men hva skjedde med de døde kroppene deres?

Kadavre er viktige

Da Sam Steyaert leste om dyretragedien på Hardangervidda, ble han temmelig oppspilt. Ikke fordi han synes det er g å at dyr dør. Men fordi han forsker nettopp på hva som skjer med døde dyr i naturen.

De spiller nemlig en viktig rolle.

En stor reinsdyrkropp, for eksempel, inneholder veldig mye næringsstoffer. Og når dyret dør, slipper alle disse næringsstoffene fri, slik at andre skapninger kan få nytte av dem. Slik kan et dyr fortsette å påvirke området det er i, lenge etter at det trakk pusten for siste gang.

Men vi vet ikke så mye om akkurat hva som skjer rundt et kadaver, altså rundt en død dyrekropp.

Lærer av kriminalteknikk

- Det meste av det vi vet om kadavre, stammer faktisk fra kriminalteknikken, sier Steyaert. Kriminalteknikk er undersøkelser som politiet gjør der det har skjedd en forbrytelse, for eksempel et mord.

Tidligere har Steyaert undersøkt plantene og jorda rundt døde elger. Elgene var drept av ulver, og Steyaert forsket på hva som skjedde med naturen akkurat der elgkadavrene lå. Da hadde Steyaert ett og ett dyr å forske på. Men da tragedien skjedde på Hardangervidda, fantes det plutselig hundrevis av døde dyr å forske på samtidig!

Droner og fotofeller

Steyaert og flere andre forskere skyndet seg opp til stedet på Hardangervidda. De begynte å kartlegge hva som skjedde med naturen rundt de døde dyra. De fotograferte hele området med droner. Dessuten satte Statens naturoppsyn (SN) opp fotofeller - kameraer som tar bilder når noe beveger seg. Og forskerne fikk bruke bildene fra disse kameraene.

Mye næring og åtselere

Forskerne skal fortsette å forske på hva som skjer i området i lang tid. Men de har allerede observert mye interessante. For eksempel at plantene rundt kadavrene slett ikke blomstrer opp med en gang næringen fra de døde dyra begynner å komme ut.

Plantene dør!

Det blir rett og slett for mye næring, forteller Steyaert. I tillegg er mange åtseleterere (= dyr som spiser døde dyrekropp de finner) interessert i kadavrene. Åtseleterne tramper ned planter og roter opp jorda.

Ravner som spiser døde reiner ute på Hardangervidda.

Åtseleterere er dyr som spiser døde dyrekropper de finner. Foto: Håvard Kjønnstvedt/Miljødirektoratet, Statens naturoppsyn

Et mylder av liv

Rundt kadaveret brer det seg en ring av døde planter og brun bakke. Likevel bidrar de døde dyra til nytt liv. For etter t som en del av næringen lekker vekk, vil de brune flekkene bli veldig gode spiresteder for mange frø.

Dessuten blir de råtnende dyra mat for tusenvis av fluelarver. Fluer og larver blir igjen fin føde for en masse småfugle. Og noen av småfuglene havner i magen på rovfugler og rovdyr. De døde reinsdyra har dermed gitt liv til en hel masse ulike skapninger!

Avføring sprer næring

Og det stopper ikke der. Kadavrene er faktisk med på å gjødsle et stort område av vidda. Det er det åtseleterne som sørger for.

Fotofellene har vist at mange ulike dyr kom for å få seg en jafs av de døde reinsdyra: Rødrev, fjellrev, ørn og ravn. Alle disse åtseleterne bærer med seg næringsstoffer fra kadavrene inne i kroppene sine. Etterpå legger de fra seg næringsstoffene over alt på vidda: I bæsj!

Slik sprer åtseleterne næringen fra de døde dyra vidt omkring, til planter som vokser langt vekk fra stedet der reinsdy døde. Planter som igjen blir mat for mange ulike insekter og dyr.

Begynnelsen på noe nytt

Forskningen til Sam Steyaert viser hvordan døden i naturen slett ikke bare er en tragedie. Den er også begynnelsen på mye nytt liv.

LIVET PÅ JORDA DYR PÅ LAND

Meldinger ved utskriftstidspunkt 5. april 2025, kl. 19.37 CEST

Det ble ikke vist noen globale meldinger eller andre viktige meldinger da dette dokumentet ble skrevet ut.